T091 ATĐ 3 (11) Luận A Tỳ Đạt Ma Đại Tỳ Bà Sa Q10-Tạp Uẩn-Luận về Trí

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA
QUYEÅN 10

LUAÄN VEÀ TRÍ (Phaàn 2)

Hoûi: Haønh töôùng voâ Ngaõ duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, töï theå laø gì? Ñaùp: Laáy Tueä laøm töï theå. Nhö töï theå cuûa töôùng phaàn ngaõ vaät, töï taùnh cuõng nhö vaäy. Ñaõ noùi veà töï theå, cho neân nay seõ giaûi thích. Hoûi: Vì sao goïi laø haønh töôùng voâ Ngaõ duyeân vôùi taát caû caùc phaùp? Ñaùp: Bôûi vì tueä haønh naøy ñoái vôùi taát caû caùc phaùp khôûi leân töôùng voâ Ngaõ, cho neân goïi laø haønh töôùng voâ Ngaõ duyeân vôùi taát caû caùc phaùp. Giôùi laø haønh töôùng naøy chæ coù ôû coõi Duïc-Saéc, trong coõi Voâ saéc cuõng coù haønh töôùng naøy maø khoâng coù theå duyeân vôùi taát caû caùc phaùp. Veà sau seõ noùi roäng ra. Ñòa laø haønh töôùng naøy thuoäc veà baûy ñòa, ñoù laø coõi Duïc-Vò chí ñònh-Tónh löï trung gian vaø boán tónh löï caên baûn. Ñaây laø noùi toång quaùt. Neáu noùi taùch bieät thì do vaên maø thaønh Tueä, chæ thuoäc veà naêm ñòa, ñoù laø coõi Duïc vaø boán tónh löï; do Tö maø thaønh Tueä chæ thuoäc veà coõi Duïc; do tu maø thaønh Tueä chæ thuoäc veà saùu ñòa, ñoù laø trong baûy ñòa noùi ôû tröôùc tröø ra coõi Duïc. Boán ñòa Voâ saéc, cuõng coù haønh töôùng naøy, maø khoâng coù theå duyeân vôùi taát caû caùc phaùp. Nghóa laø haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa Khoâng voâ bieân xöù, duyeân vôùi Voâ saéc, döïa ôû ñoù vaø dieät ôû ñoù; taát caû phaåm ñaïo cuûa Loaïi trí, vaø Phi traïch dieät cuûa boán voâ saéc, taát caû phaåm ñaïo cuûa Loaïi trí, Phi traïch dieät cuøng taát caû hö khoâng voâ vi, hoaëc muoán laøm cho ñaây laø neân vaät, hoaëc muoán laøm cho ñaây laø nhieàu vaät, thì haønh töôùng naøy ñeàu coù theå duyeân vaøo. Haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa Thöùc Voâ bieân xöù, duyeân vôùi ba Voâ saéc phía treân, döïa vaøo ñoù vaø dieät ôû ñoù, taát caû phaåm ñaïo cuûa Loaïi trí, vaø Phi traïch dieät cuûa ba voâ saéc phía treân, taát caû phaåm ñaïo cuûa Loaïi trí, Phi traïch dieät cuøng taát caû hö khoâng voâ vi, hoaëc muoán laøm cho ñaây laø neân vaät, hoaëc muoán laøm cho ñaây laø nhieàu vaät, thì haønh töôùng naøy ñeàu coù theå duyeân vaøo. Haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa Voâ sôû höõu xöù, duyeân vôùi hai Voâ saéc phía treân, döïa vaøo ñoù vaø dieät ôû ñoù; taát caû phaåm ñaïo cuûa Loaïi

trí, vaø Phi traïch dieät cuûa hai Voâ saùc phía treân, taát caû phaåm ñaïo cuûa Loaïi trí, Phi traïch dieät cuøng taát caû hö khoâng voâ vi, hoaëc muoán laøm cho ñaây laø neân vaät, hoaëc muoán laøm cho ñaây laø nhieàu vaät, thì haønh töôùng naøy ñeàu coù theå duyeân vaøo. Haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa Phi töôûng phi phi töôûng xöù, duyeân vôùi Phi töôûng phi phi töôûng xöù, taát caû phaåm ñaïo cuûa Loaïi trí, phi traïch dieät cuøng taát caû hö khoâng voâ vi, hoaëc muoán laøm cho ñaây laø neân vaät, hoaëc muoán laøm cho ñaây laø nhieàu vaät, thì haønh töôùng naøy ñeàu coù theå duyeân vaøo. Coù Sö khaùc noùi: Haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa Khoâng voâ bieân xöù, duyeân vôùi Phi traïch dieät cuûa naêm ñòa, ñoù laø boán Voâ saéc vaø Tónh löï thöù tö, coøn laïi nhö tröôùc ñaõ noùi. Cho ñeán haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa Phi töôûng phi phi töôûng xöù, duyeân vôùi Phi traïch dieät cuûa hai ñòa, ñoù laø töï ñòa cuûa coõi aáy vaø Voâ sôû höõu xöù, coøn laïi nhö tröôùc ñaõ noùi. Lôøi bình: Neân bieát trong naøy thì caùch noùi tröôùc laø hôïp lyù nhaát. Hoûi: Vì sao ñòa Voâ saéc, khoâng coù haønh töôùng voâ Ngaõ duyeân vôùi taát caû caùc phaùp? Ñaùp: Neáu trong ñòa coù thuaän quyeát traïch phaàn, vaø thieän caên töông töï vôùi gia haïnh kia, thì ñòa aáy coù theå coù haønh töôùng voâ Ngaõ duyeân vôùi taát caû caùc phaùp; Voâ saéc thì khoâng nhö vaäy, cho neân ôû ñòa aáy khoâng coù. Coù ngöôøi noùi: Neáu trong ñòa coù thieän caên haønh ñeá, thì ñòa aáy coù theå coù haønh töôùng nhö vaäy; Voâ saéc thì khoâng nhö theá. Coù ngöôøi noùi: Neáu trong ñòa coù theá tuïc trí hieän quaùn bieân, thì ñòa aáy coù theå coù haønh töôùng nhö vaäy; Voâ saéc thì khoâng nhö theá. Coù ngöôøi noùi: Neáu trong ñòa coù Kieán ñaïo vaø gia haïnh cuûa kieán ñaïo thì trong ñòa aáy coù haønh töôùng nhö vaäy; Voâ saéc thì khoâng nhö theá. Coù ngöôøi noùi: Neáu ñòa tu Quaùn thuø thaéng thì coù haønh töôùng naøy, Voâ saéc tu Chæ thuø thaéng cho neân ôû ñòa aáy khoâng coù haønh töôùng naøy. Sôû y laø haønh töôùng voâ Ngaõ naøy, döïa vaøo thaân coõi Duïc-Saéc, baét ñaàu daáy khôûi döïa vaøo thaân coõi Duïc. Haønh töôùng laø daáy leân haønh töôùng voâ Ngaõ. Sôû duyeân laø duyeân vôùi taát caû caùc phaùp. Nieäm truù laø taïp duyeân vôùi Phaùp nieäm truù. Trí laø theá tuïc trí. Cuøng laø Tam-ma-ñòa aáy chaúng phaûi laø cuøng Tam-ma-ñòa. Caên töông öng laø ba caên töông öng, ñoù laø Laïc-Hyû vaø Xaû. Hoûi: Cuõng coù Hyû vaø Öu caên coù theå duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, taïi sao haønh töôùng naøy khoâng töông öng vôùi caên aáy? Ñaùp: Bôûi vì traùi ngöôïc laãn nhau, nghóa laø haønh töôùng vui möøng naøy chuyeån, haønh töôùng lo buoàn kia chuyeån, cho neân khoâng töông öng. Theá (ñôøi) laø haønh töôùng naøy rôi vaøo ba ñôøi, duyeân vôùi ba ñôøi vaø lìa

xa ñôøi kieáp. Thieän baát thieän vaø voâ kyù, laø thieän naøy duyeân vôùi ba loaïi ba coõi. Heä vaø baát heä, laø heä thuoäc coõi Duïc vaø coõi Saéc, duyeân vôùi heä thuoäc vaø khoâng heä thuoäc cuûa ba coõi. Hoïc-Voâ hoïc vaø phi hoïc phi voâ hoïc, laø phi hoïc phi voâ hoïc, duyeân vôùi ba loaïi do kieán maø ñoaïn vaø do tu maø ñoaïn baát ñoaïn laø do tu maø ñoaïn duyeân vôùi ba loaïi. Duyeân vôùi danh vaø duyeân vôùi nghóa, laø danh vaø nghóa ñeàu duyeân. Duyeân vôùi töï töông tuïc-tha töông tuïc vaø chaúng töông tuïc, laø ba loaïi ñeàu duyeân. Do vaên-Tö-Tu maø thaønh, thì chung caû ba loaïi, laø gia haïnh ñaït ñöôïc- ly nhieãm ñaït ñöôïc vaø sinh ñaït ñöôïc. Coù theå

noùi chung ca ba loaïi, ñaây laø noùi toång quaùt. Neáu noùi taùch bieät thì haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa coõi Duïc do Vaên-Tö maø thaønh, chæ coù gia haïnh ñaït ñöôïc; haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa coõi Saéc do vaên maø thaønh, coù theå noùi laø gia haïnh ñaït ñöôïc, cuõng coù theå noùi laø sinh ñaït ñöôïc. Theá naøo laø coù theå noùi do gia haïnh ñaït ñöôïc? Nghóa laø neáu ôû ñaây ñoái vôùi thieän phaùp cuûa töï töôùng vaø coïng töôùng tu taäp roài sinh ñeán nôi kia thì lieàn ñaït ñöôïc; neáu khoâng nhö vaäy thì sinh ñeán nôi kia khoâng theå ñaït ñöôïc. Theá naøo laø coù theå noùi do sinh ñaït ñöôïc? Nghóa laø tuy ôû ñaây ñaï tu taäp thieän phaùp, nhöng neáu chöa sinh ñeán nôi kia thì cuoái cuøng khoâng theå naøo ñaït ñöôïc, sinh ñeán nôi kia môùi ñaït ñöôïc. Haønh töôùng voâ Ngaõ do vaên maø thaønh ôû nôi kia, caàn phaûi döïa vaøo gia haïnh ñaõ tu ôû nôi naøy, maø sinh ñeán nôi kia môùi ñaït ñöôïc. Haønh töôùng voâ Ngaõ do Tu maø thaønh cuûa coõi Saéc, laø gia haïnh ñaït ñöôïc vaø ly nhieãm ñaït ñöôïc; cuõng coù theå noùi laø sinh ñaït ñöôïc. Hoûi: Neáu cheát ôû coõi Duïc, sinh ñeán tónh löï thöù hai; cheát ôû tónh löï thöù hai, sinh ñeán tónh löï thöù nhaát, ôû ñoù ñaït ñöôïc haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa tónh löï thöù nhaát hay khoâng? Ñaùp: Neáu tröôùc ñoù ñaõ tu taäp thieän phaùp thì ñaït ñöôïc, khoâng nhö vaäy thì khoâng ñaït ñöôïc; cho ñeán sinh vaøo tónh löï thöù tö cuõng nhö vaäy. Hoûi: Neáu cheát ôû coõi Duïc, sinh ñeán coõi Voâ saéc; cheát ôû coõi Voâ saéc, sinh ñeán tónh löï thöù nhaát, thì ôû ñoù ñaït ñöôïc haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa tónh löï thöù nhaát hay khoâng? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi laø khoâng ñaït ñöôïc, bôûi vì raát xa. Nhö vaäy noùi laø neáu tröôùc ñoù ñaõ tu taäp thieän phaùp thì ñaït ñöôïc, khoâng nhö vaäy thì khoâng ñaït ñöôïc; cho ñeán sinh vaøo tónh löï thöù tö cuõng nhö vaäy. Hoûi: Neáu cheát ôû tónh löï thöù nhaát, sinh ñeán tónh löï thöù hai, cheát ôû tónh löï thöù hai, sinh ñeán tónh löï thöù nhaát, thì ôû ñoù ñaït ñöôïc haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa tónh löï thöù nhaát hay khoâng? Ñaùp: Neáu tröôùc ñoù ñaõ tu taäp thieän phaùp thì ñaït ñöôïc, khoâng nhö vaäy thì khoâng ñaït ñöôïc; sinh ñeán ñòa khaùc cuõng nhö vaäy. Hoûi: Boå-ñaëc-giaø-la nhö theá naøo môùi ñaït ñöôïc haønh töôùng naøy, laø

chæ rieâng Thaùnh giaû, hay laø chung caû Dò sinh? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi raèng chæ rieâng Thaùnh giaû ñaït ñöôïc, chöù khoâng phaûi laø caùc dò sinh. Nhö vaäy noùi laø dò sinh cuõng ñaït ñöôïc. Hoûi: Dò sinh coù hai loaïi, ñoù laø noäi phaùp vaø ngoaïi phaùp, haïng dò sinh naøo ñaït ñöôïc haønh töôùng naøy? Ñaùp: Coù ngöôøi noùi raèng noäi phaùp thì ñaït ñöôïc, khoâng phaûi laø ngoaïi phaùp ñaït ñöôïc, bôûi vì hoï ñaém vaøo Ngaõ, khoâng coù theå tu taäp caùch nhìn Khoâng-Voâ Ngaõ. Nhö vaäy noùi raèng: Dò sinh ngoaïi phaùp cuõng ñaït ñöôïc haønh töôùng naøy, nhöng cuøng vôùi dò sinh noäi phaùp khaùc nhau, nghóa laø dò sinh noäi phaùp cuõng do gia haïnh ñaït ñöôïc, cuõng do sinh ñaït ñöôïc, cuõng ñaït ñöôïc-cuõng thuoäc veà thaân, cuõng thaønh töïu-cuõng hieän taïi tröôùc maét; dò sinh ngoaïi phaùp chæ do sinh ñaït ñöôïc maø khoâng thuoäc veà thaân, khoâng thaønh töïu vaø khoâng hieän taïi tröôùc maét, bôûi vì ñaém vaøo Ngaõ. Hoûi: Theá naøo daáy khôûi haønh töôùng voâ Ngaõ? Ñaùp: Neáu sinh ôû coõi Duïc, daáy khôûi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa coõi Duïc vaø coõi Saéc, ñeàu coù theå duyeân vôùi taát caû caùc phaùp. Neáu sinh ôû tónh löï thöù nhaát, daáy khôûi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa tónh löï thöù nhaát, baát ñònh thì

cuõng coù theå duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, ñònh thì chæ duyeân töø tónh löï thöù nhaát cho ñeán Höõu Ñaûnh, daáy khôûi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa ba tónh löï phía treân, cuõng chæ coù theå duyeân töø tónh löï thöù nhaát cho ñeán Höõu Ñaûnh. Neáu sinh ôû tónh löï thöù hai, daáy khôûi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa tónh löï thöù hai. Baát ñònh thì coù theå duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, ñònh thì chæ duyeân töø tónh löï thöù hai cho ñeán Höõu Ñaûnh, daáy khôûi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa tónh löï thöù ba-thöù tö, cuõng chæ coù theå duyeân töø tónh löï thöù hai cho ñeán Höõu Ñaûnh. Neáu sinh ôû tónh löï thöù ba-thöù tö thì nhö lyù caàn phaûi noùi. Neáu sinh ôû coõi Duïc vaø coõi Saéc-Voâ saéc, daáy khôûi haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa coõi Voâ saéc, thì duyeân vôùi phaïm vi cuûa phaùp nhö tröôùc ñaõ noùi. Hoûi: Haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa coõi Duïc vaø coõi Saéc, coõi naøo duyeân vôùi phaùp nhieàu hôn? Ñaùp: Haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa coõi Saéc, neáu laø baát ñònh thì phaùp sôû duyeân baèng nhau so vôùi coõi Duïc, neáu laø ñònh thì phaùp sôû duyeân ít hôn so vôùi coõi Duïc. Nghóa laø khoâng coù theå duyeân vôùi tuøy chuyeån saéc cuûa chính mình, haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa coõi Duïc khoâng coù tuøy chuyeån saéc, cho neân coù theå duyeân vôùi taát caû caùc saéc. Coù ngöôøi noùi: Noùi coù Thaân nieäm truù, duyeân vôùi taát caû caùc saéc maø khoâng coù Thoï vaø Taâm nieäm truù; Phaùp nieäm truù duyeân vôùi taát caû Thoï-Taâm vaø Phaùp. Hoûi: Haønh töôùng voâ Ngaõ duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, laø höõu laäu hay laø voâ laäu?

Ñaùp: Laø höõu laäu chöù khoâng phaûi laø voâ laäu. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì coù haønh töôùng voâ Ngaõ cuûa theá tuïc, coøn khoâng theå duyeân vôùi taát caû caùc phaùp, nhö Thuaän quyeát traïch phaàn, huoáng hoà haønh töôùng voâ Ngaõ voâ laäu, aøm coù theå duyeân vôùi taát caû caùc phaùp ö? Bôûi vì haønh töôùng naøy duyeân vôùi Ñeá rieâng bieät, nhö caùc taø kieán haõy coøn khoâng cuøng neân luùc duyeân vôùi hai Ñeá, huoáng laø duyeân vôùi nhieàu Ñeá ö? Nhö sôû ñoái trò, naêng ñoái trò cuõng nhö vaäy. Hoûi: Haønh töôùng voâ Ngaõ höõu laäu, coù theå ñoaïn tröø phieàn naõo hay khoâng? Ñaùp: Khoâng coù theå ñoaïn tröø. Hoûi: Neáu nhö vaäy Thaùnh giaû taïi sao daáy khôûi? Ñaùp: Bôûi vì laøm cho caên chuyeån ñoåi saéc beùn tieán vaøo Thaùnh ñaïo. Laïi nöõa, nhôø vaøo boán duyeân maø Thaùnh giaû daáy khôûi: 1. Bôûi vì truù trong phaùp laïc hieän coù. 2. Bôûi vì quaùn saùt nhöõng coâng haïnh voán coù. 3. Bôûi vì daïo chôi trong coâng ñöùc. 4. Bôûi vì thoï duïng Thaùnh taøi. Hoûi: Haønh töôùng voâ Ngaõ naøy, laø cuøng taùc yù vui möøng, hay laø cuøng taùc yù chaùn ngaùn? Giaû söû nhö vaäy thì coù gì sai? Neáu cuøng taùc yù vui möøng, thì sao noùi laø duyeân vôùi phaùp ñaùng chaùn ngaùn? Neáu cuøng taùc yù chaùn ngaùn, thì sao noùi laø duyeân vôùi phaùp ñaùng vui? Ñaùp: Neân noùi nhö vaäy: Cuøng taùc yù vui möøng. Hoûi: Neáu nhö vaäy thì taïi sao noùi laø duyeân vôùi phaùp ñaùng chaùn ngaùn? Ñaùp: Ñoù laø Sö Du-giaø ñoái vôùi phaùp ñaùng vui möøng maø sinh taâm vui möøng toân troïng. Giaû söû ôû trong voâ löõïng phaùp ñaùng chaùn ngaùn tích töï, coù neân phaùp ñaùng vui möøng thì sinh taâm vui möøng öa thích, huoáng laø nhieàu ö? Nhö treân ñoáng tieàn baèng ñoàng ñaët neân ñoàng tieàn baèng vaøng, thì ñoái vôùi ñoàng tieàn naøy duø sao cuõng sinh loøng vui möøng öa thích. ÔÛ ñaây cuõng nhö vaäy, cho neân khoâng coù gì sai. Coù theå coù hai taâm

laàn löôït laøm nhaân cho nhau chaêng? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì ngaên chaën toâng chæ khaùc maø hieån baøy nghóa lyù cuûa mình. Nghóa laø hoaëc coù ngöôøi chaáp: Nhaân duyeân khoâng coù theå. Vì ngaên chaën toâng chæ kia maø phaûi laøm saùng toû nhaân duyeân thaät coù theå taùnh. Hoaëc laïi coù ngöôøi chaáp: Neân Boå-ñaëc-giaø-la, coù hai taâm cuøng sinh. Nhö toâng chæ cuûa Ñaïi chuùng boä. Vì ngaên chaën toâng chæ kia maø phaûi laøm saùng

toû neân Boå-ñaëc-giaø-la khoâng coù hai taâm cuøng sinh. Hoaëc coù ngoaïi ñaïo, daãn ra thí duï ñôøi hieän taïi maø chaáp caùi sau laø nhaân cuûa caùi tröôùc. Hoï ñöa ra caùch noùi raèng: Hieän ñang thaáy doøng suoái tuoân traøo, sau thuùc eùp ñoái vôùi tröôùc, laøm cho tuoân chaûy thaønh doøng. Trong naøy, nöôùc sau laø nhaân cuûa nöôùc tröôùc. Nhö vaäy caùc phaùp haønh trong thôøi gian ba ñôøi, thì ñôïi vò lai thuùc baùch khieán cho tieán vaøo hieän taïi, ñôøi hieän taïi thuùc baùch khieán cho vaøo ñôøi quaù khöù, cho neân ñôøi vò lai laø nhaân cuûa ñôøi hieän taïi, hieän taïi tieáp tuïc laøm nhaân cho quaù khöù. Bôûi vì ngaên chaën toâng chæ kia maø phaûi laøm saùng toû phaùp sau khoâng phaûi laø nhaân cuûa phaùp tröôùc. Neáu nhö laø nhaân, thì traùi vôùi caùc phaùp duyeân khôûi trong ngoaøi. Traùi vôùi duyeân khôûi cuûa noäi phaùp, nghóa laø thuaän theo Haønh duyeân vôùi voâ minh, cho neân ñeán Laõo töû duyeân vôùi Sinh; con caùi laø nhaân cuûa cha meï, nhaõn thöùc laø nhaân cuûa nhaõn saéc, cho ñeán yù thöùc laø nhaân cuûa yù phaùp; cuõng phaûi laø AÙt-boä-ñaøm laøm nhaân cuûa Yeát-ma-lam... Traùi vôùi duyeân khôûi cuûa ngoaïi phaùp, nghóa laø thuaän theo maàm non laø nhaân cuûa haït gioáng, cho ñeán quaû laø nhaân cuûa hoa... Nhö vaäy laïi coù sai laàm lôùn, nghóa thuaän theo chöa taïo nghieäp maø thoï quaû, thoï quaû roài môùi taïo nghieäp. Söï vieäc aáy laø theá naøo? Caàn phaûi tröôùc tieân nhaän laáy quaû dò thuïc khoå-vui, sau môùi taïo ra nghieäp thieän-aùc; tröôùc tieân caûm ñöôïc quaû cuûa luaät nghi-khoâng luaät nghi, sau môùi tieáp nhaän giôùi luaät nghi-khoâng luaät nghi; tröôùc tieân rôøi vaøo ñòa nguïc, sau môùi taïo nghieäp voâ giaùn; tröôùc tieân laøm vò Luaân vöông, sau môùi taïo ra nghieäp aáy; tröôùc tieân ñaït ñöôïc Voâ thöôïng Chaùnh ñaúng Boà-ñeà, roài sau ñoù môùi tu saùu ñoä ñeán giaûi thoaùt. Neáu chöa gaây ra nghieäp maø tröôùc ñaõ tieáp nhaän caên, thuaän theo ñaõ gaây ra nghieäp maø lieàn huûy hoaïi maát ñi, vaäy thì seõ khoâng coù giaûi thoaùt xuaát ly. Vì vaäy khoâng theå naøo laø caùi sau laøm nhaân cuûa caùi tröôùc. Do nhaân duyeân naøy cho neân soaïn ra luaän naøy. Hoûi: Coù theå coù hai taâm laàn löôït laøm nhaân cho nhau chaêng? Ñaùp: Khoâng coù. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì khoâng coù neân Boå- ñaëc-giaø-la naøo khoâng phaûi tröôùc cuõng khoâng phaûi sau, maø hai taâm cuøng laøm nhaân cho phaùp khaùc. Khoâng coù neân Boå-ñaëc-giaø-la naøo... töùc laø ngaên chaën caùi chaáp cuûa Ñaïi Chuùng Boä, cho raèng neân Boå-ñaëc-giaø-la coù hai taâm cuøng sinh. Neân Boå-ñaëc-giaø-la, laø ngaên chaën nhieàu Boå-ñaëc-giaø-la. Chaúng phaûi tröôùc laø ngaên chaën quaù khöù, chaúng phaûi sau laø ngaên chaën vò lai. Ñaây laø bieåu hieän roõ raøng neân Boå-ñaëc-giaø-la hieän taïi trong neân saùt-na khoâng coù hai taâm. Coù tuïng khaùc noùi raèng: Khoâng phaûi ñaõ töøng- khoâng phaûi seõ

laø-cuõng khoâng phaûi hieän taïi, neân Boå-ñaëc-giaø-la coù hai taâm cuøng sinh. Ñaây laø bieåu hieän roõ raøng neân Boå-ñaëc-giaø-la qua ba ñôøi, trong neân saùt-na ñeàu khoâng coù hai taâm. Cuõng khoâng phaûi taâm sau laøm nhaân cuûa

taâm tröôùc, ñaây chính laø ngaên chaën ngoaïi ñaïo chaáp caùi sau laø nhaân cuûa caùi tröôùc, bieåu hieän roõ raøng nghóa lyù cuûa phaùp sau khoâng phaûi laø nhaân cuûa phaùp tröôùc. Trong naøy ñeàu döïa vaøo naêm nhaân maø soaïn luaän, cho neân ñaùp raèng khoâng coù. Neáu döïa vaøo saùu nhaân thì phaûi ñaùp laø coù, bôûi vì nhaân Naêng taùc ñeàu coù khaép nôi. Khoâng coù neân Boå-ñaëc-giaø-la..., laø ngaên chaën nghóa lyù cuûa nhaân cuøng coù nhaân töông öng. Cuõng khoâng phaûi nhaân sau laøm nhaân cuûa taâm tröôùc, laø ngaên chaën nghóa cuûa nhaân dò thuïc bieán haønh ñoàng loaïi. Cuõng khoâng ngaên chaën, ñoù laø nhaân Naêng taùc. Nhö noùi hai taâm khoâng coù nghóa laøm nhaân cho nhau, nhö vaäy hai Thoï-hai Töôûng, hai Tö - hai Xuùc, hai Taùc yù-hai giaûi thoaùt, hai Duïc-hai Nieäm, hai Ñònh-hai Tueä..., caùc taâm sôû phaùp nhö hai Nhaõn cho ñeán hai Thaân..., caùc saéc phaùp nhö hai maïng caên-hai chuùng ñoàng phaàn..., taâm baát töông öng haønh-phaùp ñoàng loaïi, ñeàu khoâng coù nghóa laøm nhaân cho nhau. Coù theå coù hai taâm laàn löôït nhaân vôùi nhau chaêng? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Trong naøy khoâng thuaän theo tröôùc maø soaïn ra luaän naøy, hay laø thuaän theo tröôùc maø soaïn ra luaän naøy? Taïi sao khoâng coù neân Boå-ñaëc- giaø-la, cho ñeán noùi roäng ra? Nguyeân côù theá naøo? Tröôùc kia noùi khoâng coù neân Boå-ñaëc-giaø-la, chaúng phaûi tröôùc cuõng chaúng phaûi sau maø hai taâm cuøng sinh; tuy ñöa ra caùch noùi nhö vaäy, maø chöa noùi ñeán nhaân duyeân aáy, cho neân tieáp ñeán caàn phaûi noùi. Taïi sao khoâng coù neân Boå-ñaëc-giaø-la, cho ñeán noùi roäng ra? Nhöng maø tröôùc khoâng ñöa ra caùch noùi nhö vaäy, laø coù yù gì? Ñaùp: Laø ngöôøi soaïn luaän coù yù muoán nhö vaäy, cho ñeán noùi roäng ra. Coù ngöôøi noùi: A-tyø-ñaït-ma vì hieån baøy taùnh töôùng cuûa caùc phaùp maø noùi, khoâng thuaän theo tìm toøi thöù töï cuûa chuùng, nhöng khoâng traùi vôùi phaùp töôùng, hoaëc tröôùc-hoaëc sau ñeàu khoâng caàn phaûi vaën hoûi. Coù ngöôøi noùi: Luaän coù hai loaïi, neân laø luaän caên baûn, hai laø luaän phaùt sinh. Trong naøy, coù theå coù hai taâm laàn löôït laøm nhaân cho nhau-duyeân vôùi nhau..., laø luaän caên baûn; taïi sao khoâng coù neân Boå-ñaëc-giaø-la..., laø luaän phaùt sinh. Luaän caên baûn, lyù neân noùi tröôùc; luaän phaùt sinh, lyù neân noùi sau. Vì vaäy ôû ñaây noùi tröôùc. Coù theå coù hai taâm laàn löôït duyeân vôùi nhau chaêng? Cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì muoán laøm cho ngöôøi nghi ngôø coù ñöôïc quyeát ñònh. Nghóa laø tröôùc ñaây noùi khoâng coù hai taâm laàn löôït laøm nhaân cho nhau, chôù baûo raèng cuõng khoâng coù hai taâm laàn löôït duyeân vôùi nhau. Vì loaïi boû nghi ngôø naøy, hieån baøy coù hai taâm laàn löôït duyeân vôùi nhau. Laïi coù ngöôøi

noùi: Bôûi vì ngaên chaën söï baùc boû khoâng coù theå duyeân cuûa sôû duyeân, yù hieån baøy thaät coù theå taùnh duyeân cuûa sôû duyeân, cho neân soaïn ra luaän naøy. Hoûi: Coù theå coù hai taâm laàn löôït duyeân vôùi nhau chaêng? Ñaùp: Coù, nhö coù taâm khôûi leân maø khoâng coù vò lai, taâm chính laø tö duy, ñaây laø khôûi

leân taâm thöù hai, cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Trong naøy chæ caàn ñaùp toång quaùt raèng coù, chöù khoâng caàn noùi laïi nhöõng lôøi nhö coù... Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì nhö noùi neáu phaùp laøm sôû duyeân cho phaùp kia, thì phaùp naøy cuøng vôùi phaùp kia, coù luùc chaúng phaûi laø sôû duyeân chaêng? Ñaùp: Khoâng coù, bôûi vì thôøi gian chaúng phaûi laø sôû duyeân, ñaùp tuy noùi toång quaùt laø coù ñoái vôùi nghóa ñaõ ñuû, nhöng vì lôïi ích theâm cho caùc haøng ñeä töû, khieán cho ñöôïc hieåu roõ raøng maø tieáp tuïc noùi laïi, nhöõng lôøi nhö coù... Nhö coù taâm khôûi leân maø khoâng coù vò lai, taâm chính laø tö duy, ñaây laø khôûi leân taâm thöù hai; nghóa laø tröôùc ñaõ khôûi leân taø kieán trong neân saùt-na, hoaëc chæ baøi baùng nhöõng taø kieán cuûa vò lai, hoaëc baøi baùng toaøn boä caùc uaån höõu laäu cuûa vò lai, sau ñoù khôûi leân taø kieán trong saùt-na thöù hai, hoaëc chæ baøi baùng nhöõng taø kieán cuûa quaù khöù, hoaëc baøi baùng toaøn boä caùc uaån cuûa quaù khöù. Hai taø kieán aáy töông öng vôùi taâm laàn löôït duyeân vôùi nhau, nhö sau taø kieán sinh ra taø kieán ñoái vôùi noù baøi baùng khoâng coù. Nhö vaäy sau taø kieán sinh ra Höõu thaân kieán, ñoái vôùi noù chaáp Ngaõ vaø Ngaõ sôû; Bieân chaáp kieán phaân bieät Ñoaïn-Thöôøng, chaáp Kieán thuû, chaùp Giôùi caám thuû baäc nhaát, coù theå laøm saïch nghi ngôø-do döï-tham nhieãm, oaùn gheùt- kieâu maïn-töï cao-voâ minh khoâng hieåu. Vaû laïi, sau taø kieán coù luùc sinh ra chaùnh kieán, ñoái vôùi noù phaùt khôûi Voâ thöôøng-Khoå-Khoâng-Voâ Ngaõ, nhaân tuï taäp sinh ra duyeân, laø coù-laø thaät-laø taùnh-laø phaàn, coù nhaân-coù phaùt khôûi, coù xöù-coù haønh töôùng söï vieäc. Hoaëc sinh ra taâm voâ phuù voâ kyù, ñoái vôùi noù khôûi leân haønh töôùng khoâng ñuùng nhö lyù vaø haønh töôùng khoâng phaûi laø khoâng nhö lyù, ñoù goïi laø taø kieán. Taâm töông öng vôùi caùc taâm höõu laäu laàn löôït duyeân vôùi nhau. Nhö taâm taø kieán, taâm nhieãm oâ khaùc neân bieát cuõng nhö vaäy. Trong naøy chæ noùi ñeán taø kieán laø moân, bôûi vì gioáng nhö nhieãm oâ. Nhö coù taâm khôûi leân cuõng coù vò lai, taâm chính laø tö duy, ñaây laø khôûi leân taâm thöù hai. Hoûi: Vì sao laïi soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: Tröôùc noùi ñeán taâm taø kieán, cuøng vôùi taâm höõu laäu laàn löôït duyeân vôùi nhau; nay caàn phaûi noùi veà taâm chaùnh kieán, cuøng vôùi taâm höõu laäu laàn löôït duyeân vôùi nhau; nay caàn phaûi noùi veà taâm chaùnh kieán, cuøng vôùi taâm höõu laäu laàn löôït duyeân vôùi nhau, cho neân soaïn ra luaän

naøy. Nghóa laø tröôùc ñoù daáy khôûi chaùnh kieán trong neân saùt-na, hoaëc chæ ñoái vôùi nhöõng chaùnh kieán cuûa vò lai, hoaëc ñoái vôùi toaøn boä caùc uaån höõu laäu cuûa vò lai, khôûi leân haønh töôùng coù; sau ñoù daáy khôûi chaùnh kieán trong saùt-na thöù hai, hoaëc chæ ñoái vôùi nhöõng chaùnh kieán cuûa quaù khöù, hoaëc ñoái vôùi toaøn boä caùc uaån höõu laäu cuûa quaù khöù, khôûi leân haønh töôùng nhö voâ thöôøng... Nhö sau chaùnh kieán sinh ra chaùnh kieán, ñoái vôùi noù khôûi leân nhöõng haønh töôùng nhö voâ thöôøng... Nhö vaäy sau chaùnh kieán hoaëc sinh ra taø kieán, ñoái vôùi noù baøi baùng khoâng coù höõu thaân kieán, chaáp Ngaõ vaø Ngaõ sôû, noùi roäng cho ñeán voâ minh khoâng hieåu roõ. Vaû laïi, sau chaùnh kieán hoaëc sinh taâm voâ phuù voâ kyù, ñoái vôùi noù khôûi leân haønh töôùng khoâng ñuùng nhö lyù vaø haønh töôùng khoâng phaûi laø khoâng nhö lyù, ñoù goïi laø

chaùnh kieán. Taâm töông öng vaø caùc taâm höõu laäu laàn löôït duyeân vôùi nhau. Nhö taâm chaùnh kieán, taâm voâ phuù voâ kyù neân bieát cuõng nhö vaäy, bôûi vì cuøng laø baát nhieãm. Nhö coù taâm khôûi leân maø khoâng coù ñaïo vò lai, taâm chính laø tö duy, luùc naøy khôûi leân taâm thöù hai. Hoûi: Vì sao laïi soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: Tröôùc noùi ñeán taâm taø kieán, cuøng vôùi taâm höõu laäu laàn löôït duyeân vôùi nhau; nay caàn phaûi noùi ñeán taâm taø kieán, cuøng vôùi taâm voâ laäu laàn löôït duyeân vôùi nhau; cho neân soaïn ra luaän naøy. Nghóa laø tröôùc ñoù daáy khôûi taø kieán trong neân saùt-na baøi baùng ñaïo vò lai, sau ñoù tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh khôûi leân Khoå nhaãn-Khoå trí, hoaëc Taäp nhaãn-Taäp trí, ñoái vôùi nhöõng taø kieán quaù khöù kia, khôûi leân haønh töôùng Voâ thöôøng-Khoå-Khoâng Voâ Ngaõ, nhaân tuï taäp sinh ra duyeân, nhö vaäy hai taâm laàn löôït duyeân vôùi nhau. Neân bieát trong naøy ngaên chaën saùt-na-ngaên chaën löu chuyeån, khoâng ngaên chaën thôøi phaàn, khoâng ngaên chaën chuùng ñoàng phaàn, khoâng ngaên chnaë töø voâ thæ ñeán nay. Ngaên chaën saùt-na, nghóa laø chaéc chaén khoâng coù saùt-na tröôùc daáy khôûi taø kieán baøi baùng Thaùnh ñaïo, saùt-na thöù hai coù theå tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh. Ngaên chaën löu chuyeån, nghóa laø chaéc chaén khoâng coù trong neân löu chuyeån maø tröôùc daáy khôûi taø kieán baøi baùng Thaùnh ñaïo, sau thì coù theå tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh. Khoâng ngaên chaën thôøi phaàn, nghóa laø thôøi gian thuoäc phaàn ñaàu ngaøy khôûi leân taø kieán baøi baùng Thaùnh ñaïo, thôøi gian thuoäc phaàn giöõa ngaøy ñaõ coù theå tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh; thôøi gian thuoäc phaàn giöõa ngaøy khôûi leân taø kieán baøi baùng Thaùnh ñaïo, thôøi gian thuoäc phaàn cuoái ngaøy vaãn coù theå tieán vaøo Chaùnh taùnh ly sinh; thuoäc gian thuoäc ba phaàn veà ñeâm cuõng nhö vaäy. Nhö vaäy caùc phaàn vò ngaøy-ñeâm-nöûa thaùng-neân thaùng-muøa-naêm cuõng ñeàu khoâng ngaên chaën, huoáng hoà chuùng ñoàng phaàn, vaø töø voâ thæ ñeán nay ö? Nhö taø kieán, nghi vaø voâ minh neân bieát cuõng nhö vaäy, bôûi vì cuøng

duyeân vôùi ñaïo. Nhö coù taâm daáy khôûi cuõng coù ñaïo vò lai, taâm chính laø tö duy, luùc naøy khôûi leân taâm thöù hai. Hoûi: Vì sao laïi soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: Tröôùc noùi ñeán taâm chaùnh kieán, cuøng vôùi taâm höõu laäu laàn löôït duyeân vôùi nhau; nay caàn phaûi noùi veà taâm chaùnh kieán, cuøng vôùi taâm voâ laäu laàn löôït duyeân vôùi nhau, cho neân soaïn ra luaän naøy. Nghóa laø tröôùc ñoù daáy khôûi chaùnh kieán trong neân saùt-na, hoaëc chæ ñoái vôùi taâm voâ laäu cuûa vò lai, hoaëc ñoái vôùi toaøn boä caùc uaån voâ laäu cuûa vò lai, khôûi leân haønh töôùng coù; sau ñoù daáy khôûi Thaùnh ñaïo, hoaëc chæ ñoái vôùi nhöõng chaùnh kieán cuûa quaù khöù, hoaëc ñoái vôùi toaøn boä caùc uaån höõu laäu cuûa chaùnh kieán, khôûi leân haønh töôùng voâ thöôøng-Khoå-Khoâng-Voâ ngaõ, nhaân tuï taäp sinh ra duyeân, nhö vaäy hai taâm laàn löôït duyeân vôùi nhau. Neân bieát trong naøy nhöõng quaû baùo cuûa chuùng sinh (chö höõu) muoán laøm cho chæ rieâng coïng töôùng taùc yù khoâng ngöøng daáy khôûi Thaùnh ñaïo, noù ngaên chaën saùt-na chöù khoâng ngaên chaën löu chuyeån... Ngaên chaën saùt-na, thì luùc naøy coù

haønh töôùng cuûa taâm ñaïo vò lai, laø töï töôùng taùc yù. Nhöõng quaû baùo cuûa chuùng sinh muoán laøm cho hai loaïi taùc yù khoâng giaùn ñoaïn ñeàu daáy khôûi Thaùnh ñaïo, luùc aáy cuõng khoâng ngaên chaën saùt. Nhö coù hai taâm bieát nôi khaùc, thì hai taâm aáy laàn löôït duyeân vôùi nhau. Hoûi: Vì sao laïi soaïn ra nhöõng luaän naøy? Ñaùp: Tröôùc noùi ñeán taâm töông tuïc cuûa chính mình, cuøng vôùi taâm töông tuïc cuûa chính mình laàn löôït duyeân vôùi nhau; nay caàn phaûi noùi ñeán taâm töông tuïc cuûa chính mình, cuøng vôùi taâm töông tuïc khaùc laàn löôït duyeân vôùi nhau, cho neân soaïn ra luaän naøy. Hoûi: Trong naøy noùi nhö theá naøo laø hai taâm bieát nôi khaùc, thì hai taâm aáy cuøng duyeân vôùi nhau chaêng? Ñaùp: Trong naøy noùi ñeán caên nhö nhau-ñòa nhö nhau-ñaïo nhö nhau, hai taâm bieát nôi khaùc thì hai taâm aáy laàn löôït duyeân vôùi nhau. Caên nhö nhau, nghóa laø cuøng caên lanh lôïi-caên bình thöôøng vaø caên yeáu ñuoái. Ñòa nhö nhau, nghóa laø cuøng döïa vaøo tónh löï thöù nhaát, cho ñeán cuøng döïa vaøo tónh löï thöù tö. Ñaïo nhö nhau, nghóa laø cuøng höõu laäu, cuøng voâ laäu, cuøng phaåm Phaùp trí, cuøng phaåm Loaïi trí, cuøng Hoïc vaø cuøng Voâ hoïc. Hoûi: hai taâm aáy duyeân vôùi nhau theá naøo? Ñaùp: Chæ duyeân vôùi taâm aáy, khoâng phaûi laø haønh töôùng sôû duyeân vaø naêng duyeân cuûa taâm aáy. Neáu duyeân vôùi haønh töôùng sôû duyeân vaø naêng duyeân cuûa taâm aáy, thì coù loãi cuûa töï duyeân vôùi mình. Hoûi: Cuõng coù trí khaùc cuøng taâm laàn löôït duyeân vôùi nhau, vì so chæ noùi toaøn laø Tha taâm trí?

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 10 171

Ñaùp: Laø ngöôøi soaïn luaän coù yù muoán nhö vaäy, cho ñeán noùi roäng ra. Coù ngöôøi noùi: Caàn phaûi noùi maø khoâng noùi ñeán, thì neân bieát laø nghóa naøy coù thöøa. Coù ngöôøi noùi: Trong naøy chæ noùi hieãu roõ raøng khoâng laãm taïp, deã daøng coù theå bieát ñöôïc, trí khaùc thì khoâng nhö vaäy. Hoûi: Coù nhieàu loaïi Tha taâm trí, trong naøy laø noùi ñeán loaïi naøo? Ñaùp: Noùi ñeán gia haïnh ñaït ñöôïc-ly nhieãm ñaït ñöôïc. Hoûi: Vì sao khoâng noùi ñeán loaïi khaùc? Ñaùp: Laø ngöôøi soaïn luaän coù yù muoán noùi nhö vaäy, cho ñeán noùi roäng ra. Coù ngöôøi noùi: Caàn phaûi noùi maø khoâng noùi ñeán, thì neân bieát laø nghóa naøy coù thöøa. Coù ngöôøi noùi: Trong naøy chæ noùi ñeán loaïi coù danh nghóa thuø thaéng, ñoù laø gia haïnh ñaït ñöôïc, ly nhieãm ñaït ñöôïc, laø do Tu maø thaønh, taát caû tueä ñaõ thaâu nhieáp boán Chi-naêm Chi, quaû tónh löï thuø thaéng. Coù ngöôøi noùi: Trí naøy ñoái vôùi caûnh thì khoâng coù gì sai laàm, trí khaùc thì khoâng nhö vaäy, do ñoù khoâng noùi ñeán. Nay döïa vaøo vaên naøy laøm taùc ñoäng ñeán bieån Nhó Dieäm (trí caûnh), nhö noùi: Hai taâm laàn löôït duyeân vôùi nhau, neân bieát caùc taâm sôû phaùp nhö Thoï… duyeân vôùi nhau cuõng nhö vaäy. Laïi cuõng neân noùi ñeán caùc taâm duyeân vôùi nhau nhö Boä-Giôùi vaø Thieän… Boä, nghóa laø taâm kieán khoå maø ñoaïn, cuøng vôùi taâm kieán khoå-Taäp do tu maø ñoaïn laàn löôït duyeân vôùi nhau; taâm kieán Taäp maø ñoaïn, cuøng vôùi taâm Kieán Khoå- Taäp do tu maø ñoaïn laàn löôït duyeân vôùi nhau; taâm kieán Dieät maø ñoaïn, cuøng vôùi taâm duyeân höõu laäu laàn löôït duyeân vôùi nhau; taâm kieán ñaïo maø ñoaïn, cuøng vôùi taâm duyeân höõu laäu laàn löôït duyeân vôùi nhau; do Kieán ñaïo maø

ñoaïn, taâm duyeân voâ laäu cuøng vôùi taâm voâ laäu laàn löôït duyeân vôùi nhau; neân bieát taâm voâ laäu cuõng laàn löôït duyeân vôùi nhau; taâm do tu maø ñoaïn laàn löôït duyeân vôùi nhau; taâm do tu maø ñoaïn cuøng vôùi taâm voâ laäu laàn löôït duyeân vôùi nhau. Neân bieát taâm do tu maø ñoaïn, cuøng vôùi taâm kieán khoå-Taäp maø ñoaïn laàn löôït duyeân vôùi nhau, nghóa laø thieän voâ phuù voâ kyù cuøng vôùi taâm voâ laäu, laàn löôït duyeân vôùi nhau thì chæ rieâng thieän. Giôùi laø taâm coõi Duïc, cuøng vôùi taâm cuûa coõi Duïc-Saéc vaø taâm khoâng heä thuoäc, laàn löôït duyeân vôùi nhau; taâm coõi Saéc cuøng vôùi taâm coõi Saéc-Voâ saéc vaø taâm khoâng heä thuoäc, laàn löôït duyeân vôùi nhau; taâm coõi Voâ saéc, cuøng vôùi taâm coõi Voâ saéc vaø taâm khoâng heä thuoäc, laàn löôït duyeân vôùi nhau. Neân bieát taâm coõi Voâ saéc, cuøng vôùi taâm coõi Saéc laàn löôït duyeân vôùi nhau, nghóa laø phaïm vi gaàn vôùi khoâng voâ bieân xöù. Thieän... nghóa laø taâm thieän-baát thieän vaø voâ kyù, ñeàu cuøng vôùi ba loaïi taâm laàn löôït duyeân vôùi nhau, chæ tröø ra dò thuïc baát thieän, bôûi vì noù chæ thuoäc veà naêm thöùc thaân, coøn laïi taâm voâ phuù voâ kyù, coù nghóa laàn löôït duyeân vôùi nhau. Vaû laïi, trong naøy ñaõ noùi taø kieán baøi baùng nhaân- baøi baùng quaû, coù boán caâu sai bieät, nghóa laø hoaëc

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 10 172

döïa vaøo nhaân maø baøi baùng quaû, hoaëc döïa vaøo quaû maø baøi baùng nhaân, hoaëc khoâng döïa vaøo nhaân maø baøi baùng quaû, hoaëc khoâng döïa vaøo quaû maø baøi baùng nhaân. Döïa vaøo nhaân maø baøi baùng quaû, nhö noùi: Dieäu haïnh vaø aùc haïnh khoâng coù quaû dò thuïc. Döïa vaøo quaû maø baøi baùng nhaân, nhö noùi: Taát caû só phu vaø Boå-ñaëc-giaø-la ñaõ thoï nhaän khoå-vui maø khoâng coù nhaân cuõng khoâng coù duyeân. Khoâng döïa vaøo nhaân maø baøi baùng quaû, nhö noùi: Khoâng coù höõu tình naøo hoùa sinh. Khoâng döïa vaøo quaû maø baøi baùng nhaân, nhö noùi: Khoâng coù dieäu haïnh vaø aùc haïnh. Hoûi: Duyeân coù boán loaïi, trong naøy vì sao chæ noùi ñeán nhaân vaø sôû duyeân, chöù khoâng noùi ñeán hai loaïi coøn laïi? Ñaùp: Laø ngöôøi soaïn luaän coù yù muoán nhö vaäy, cho ñeán noùi roäng ra. Coù ngöôøi noùi: Caàn phaûi noùi maø khoâng noùi ñeán , thì neân bieát raèng nghóa naøy coù thöøa. Coù ngöôøi noùi: Hai loaïi aáy cuõng ñaõ noùi ôû trong naøy. Nghóa laø neáu noùi nhaân duyeân, thì neân bieát ñaõ noùi ñeán Ñaúng voâ giaùn duyeân, bôûi vì neáu nhö khoâng coù hai taâm laàn löôït laøm nhaân, thì cuõng khoâng coù hai taâm laàn löôït laøm ñaúng voâ giaùn; neáu noùi ñeán sôû duyeân, thì neân bieát laø ñaõ noùi ñeán taêng thöôïng duyeân, bôûi vì neáu nhö coù hai taâm laàn löôït laøm sôû duyeân, thì cuõng coù hai taâm laàn löôït laøm taêng thöôïng. Taïi sao khoâng coù neân Boå-ñaëc-giaø-la, cho ñeán noùi roäng ra. Hoûi: Vì sao laïi soaïn ra luaän naøy? Ñaùp: Bôûi vì ngaên chaën toâng chæ khaùc maø hieån baøy nghóa lyù cuûa mình. Nghóa laø hoaëc coù ngöôøi chaáp: Ñaúng voâ giaùn duyeân, theå chaúng phaûi laø thaät coù. Vì ngaên chaën yù kia, maø caàn phaûi hieån baøy thaät coù ñaúng voâ giaùn duyeân. Hoaëc coù ngöôøi chaáp: Neân Boå-ñaëc-giaø-la coù hai taâm cuøng sinh. Vì tieáp tuïc chaën laïi ñieàu aáy, hieån baøy chæ coù neân taâm. Coù ngöôøi noùi: Vaên naøy laø luaän phaùt sinh, tröôùc kia noùi khoâng coù neân

Boå-ñaëc-giaø- la naøo coù hai taâm cuøng sinh, chaúng phaûi tröôùc cuõng chaúng phaûi sau, nhöng maø chöa noùi nguyeân do, nay muoán noùi veà ñieàu aáy cho neân soaïn ra luaän naøy. Hoûi: Vì sao khoâng coù neân Boå-ñaëc-giaø-la coù hai taâm cuøng sinh, chaúng phaûi tröôùc cuõng chaúng phaûi sau? Ñaùp: Bôûi vì khoâng coù ñaúng voâ giaùn duyeân thöù hai, nghóa laø taâm sôû phaùp sinh ra chaéc chaén döïa vaøo ñaúng voâ giaùn duyeân, ñaõ khoâng coù ñaúng voâ giaùn duyeân thöù hai, cho neân chaéc chaén khoâng coù neân Boå-ñaëc-giaø- la maø coù hai taâm cuøng sinh, chaúng phaûi tröôùc cuõng chaúng phaûi sau. ÔÛ ñaây laïi caàn phaûi hoûi: Vì sao khoâng coù ñaúng voâ giaùn duyeân thöù hai? Do ñoù laïi ñaùp raèng: bôûi vì höõu tình do töøng taâm neân noái tieáp nhau chuyeån bieán, nghóa laø taâm höõu tình, vôùi phaùp nhö vaäy cöù töøng phaùp neân noái tieáp

nhau maø chuyeån bieán, khoâng hai-khoâng nhieàu. Ñaây laø laàn löôït traûi qua laãn nhau maø traû lôøi nghóa lyù. Coù ngöôøi noùi: Vaên naøy ñaùp laïi caâu hoûi tröôùc, nghóa laø tröôùc ñaây hoûi raèng: Vì sao khoâng coù neân Boå-ñaëc-giaø-la coù hai taâm cuøng sinh, chaúng phaûi tröôùc cuõng chaúng phaûi sau? Nay ñaùp laïi raèng: Höõu tình do töøng taâm neân noái tieáp nhau chuyeån bieán, nghóa laø moãi neân höõu tình do naêng löïc cuûa phaùp voán nhö vaäy, chæ coù neân taâm noái tieáp nhau maø chuyeån bieán. Nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì nhöõng taâm vò lai, caàn phaûi nhôø vaøo hieän taïi hoøa hôïp maø sinh khoâng hoøa hôïp thì khoâng sinh. Hieän taïi chæ coù neân hoøa hôïp, vì vaäy khieán cho vò lai cöù theo töøng taâm neân phaùt khôûi, gioáng nhö nhieàu ngöôøi ñi qua con ñöôøng nhoû heïp, töøng ngöôøi neân maø ñi qua, coøn khoâng coù hai cuøng ñi, huoáng hoà coù nhieàu ngöôøi cuøng ñi ö? Laïi nhö traâu deâ trong chuoàng, cöûa chuoàng nhoû heïp cöù töøng con neân maø ra ngoaøi, khoâng hai cuõng khoâng nhieàu. Nhö vaäy nhöõng taâm vò lai cuûa höõu tình, döïa vaøo hieän taïi hoøa hôïp theo töøng taâm neân maø sinh ra. Giaû söû ñôøi hieän taïi coù nhieàu hoøa hôïp, bôûi vì khai thoâng thöù töï, thì thuaän theo neân luùc coù nhieàu taâm khôûi leân, nhöng ñieàu naøy laø khoâng coù, bôûi vì theo töøng taâm neân maø sinh ra, laïi do hoøa hôïp voán coù tröôùc sau. Neáu nhö tröôùc coù tu ñaïo hoøa hôïp, thì sau kieán ñaïo phaûi laø tu ñaïo, nhöng kieán ñaïo sinh tröôùc thì ñieàu naøy laø khoâng coù, bôûi vì tu ñaïo daáy khôûi tröôùc kieán ñaïo. Vì vaäy khoâng coù neân Boå-ñaëc-giaø-la naøo coù hai taâm cuøng sinh, chaúng phaûi tröôùc cuõng chaúng phaûi sau. ÔÛ trong nghóa naøy laïi coù phaân bieät, nghóa laø taïi sao khoâng coù neân Boå-ñaëc-giaø-la naøo coù hai taâm cuøng sinh, chaúng phaûi tröôùc cuõng chaúng phaûi sau? Toân giaû Theá Höõu noùi raèng: Ñoái vôùi thaân trong neân saùt-na, chæ coù neân taâm, döïa vaøo noù chuyeån bieán maø khoâng coù hai. Laïi nöõa, ñoái vôùi maïng caên trong neân saùt-na chæ coù neân taâm, döïa vaøo noù chuyeån bieán maø khoâng coù hai. Laïi nöõa, ñoái vôùi neân saùt-na, chæ coù neân loaïi taâm cuûa chuùng ñoàng phaàn, döïa vaøo noù chuyeån bieán maø khoâng coù hai.” Ñaïi ñöùc noùi raèng: Luùc phaùp sinh ra hoøa hôïp chæ coù neân chöù khoâng coù hai, bôûi vì khoâng theå naøo neân hoøa hôïp maø coù hai quaû sinh ra, cho neân taâm trong neân saùt-na chæ coù neân. Laïi coù ngöôøi noùi: Neáu coù hai

taâm cuøng sinh, thì seõ khoâng theå naøo ñieàu phuïc; nhö neân taâm naøy cang cöôøng ngang ngöôïc, haõy coøn khoù ñieàu phuïc, huoáng laø hai taâm ö? Neáu taâm khoâng theå naøo ñieàu phuïc, thì khoâng coù nghóa ñaït ñöôïc giaûi thoaùt, cho neân neân töông tuïc khoâng coù hai taâm cuøng sinh. Hoaëc coù ngöôøi noùi: Neáu neân töông tuïc coù hai taâm cuøng sinh, thì coù taïp nhieãm vaø thanh tònh, cuøng luùc khôûi leân sai laàm, nghóa laø neân taâm taïp nhieãm, neân taâm thanh tònh, nhö vaäy thì khoâng coù lyù naøo ñaït ñöôïc giaûi thoaùt. Vaû laïi, thuaän theo trong neân luùc sinh vaøo

hai neõo thieän aùc. Laïi nöõa, neáu neân töông tuïc coù hai taâm cuøng sinh, thì ngaïi gì coù ba? Neáu coù ba thì thuaän theo trong neân luùc nhaän laáy quaû dò thuïc cuûa ba coõi, vaäy thì coõi huûy hoaïi cuõng khoâng coù giaûi thoaùt. Laïi nöõa, neáu neân töông tuïc coù ba taâm cuøng sinh, thì ngaïi gì coù boán? Neáu coù boán thì thuaän theo trong neân luùc nhaän laáy quaû dò thuïc cuûa boán sinh, vaäy thì sinh huûy hoaïi cuõng khoâng coù giaûi thoaùt. Laïi nöõa, neáu neân töông tuïc coù boán taâm cuøng sinh, thì ngaïi gì coù naêm? Neáu coù naêm thì thuaän theo trong neân luùc nhaän laáy quaû dò thuïc cuûa naêm neõo, vaäy thì neõo huûy hoaïi cuõng khoâng coù giaûi thoaùt. Laïi nöõa, neáu neân töông tuïc coù naêm taâm cuøng sinh, thì ngaïi coù gì sau? Neáu coù sau thì thuaän theo trong neân luùc saùu thöùc ñeàu phaùt khôûi, neân trong neân luùc nhaän laáy taát caû caùc caûnh giôùi. Laïi nöõa, neáu neân töông tuïc coù saùu taâm cuøng sinh, thì ngaïi gì coù traêm? Neáu coù traêm thì ngaïi gì coù ngaøn? Cho ñeán ngaïi gì voâ soá ñeàu phaùt khôûi? Neáu nhö vaäy thì caùc phaùp töø ñôøi vò lai, seõ cuøng neân luùc sinh ra, ñoái vôùi ñôøi hieän taïi cuøng neân luùc maø dieät ñi, vaäy thì seõ khoâng coù vò lai-hieän taïi. Bôûi vì quaùn saùt vò lai-hieän taïi maø noùi coù quaù khöù, vò lai-hieän taïi khoâng coù cho neân quaù khöù cuõng khoâng coù. Neáu khoâng coù ba ñôøi thì khoâng coù höõu vi, neáu khoâng coù höõu vi thì khoâng coù voâ vi, nhö vaäy thì taát caû caùc phaùp ñeàu khoâng coù, ñaây laø sai laàm lôùn. Vì vaäy khoâng coù hai taâm cuøng sinh. Coù Sö khaùc noùi: Neáu neân töông tuïc coù hai taâm cuøng sinh, thì thuaän theo caùc taâm sôû phaùp nhö Thoï… cuõng coù hai cuøng sinh, thì trong neân saùt- na phaûi coù möôøi uaån, thì höõu tình hoaïi dieät, höõu tình hoaïi dieät cho neân thaân ñaõ döïa vaøo hoaïi dieät, vì thaân ñaõ döïa vaøo hoaïi dieät thì naêm boä hoaïi dieät, vì naêm boï hoaïi dieät thì ñoái trò hoaïi dieät, vì ñoái trò hoaïi dieät thì bieán tri (bieát khaép taát caû) hoaïi dieät, vì bieán tri hoaïi dieät thì caùc quaû Sa-moân cuøng taát caû ñeàu seõ hoaïi dieät. Ñöøng coù sai laàm naøy, bôûi vì neân töông tuïc khoâng coù hai taâm cuøng sinh. Hoûi: Neáu nhö neân saùt-na coù nhieàu taâm sôû, maø khoâng coù sai laàm tröôùc ñaây, thì taâm cuõng phaûi nhö vaäy ö? Ñaùp: Toân giaû Theá Höõu noùi raèng: “Taâm sôû tuy nhieàu maø cuøng vôùi taâm nhö neân, do ñaúng voâ giaùn duyeân maø daãn khôûi.” Nhö taâm laø neân thì Thoï… cuõng laø neân, cho neân khoâng coù sai laàm. Ñaïi ñöùc noùi raèng: Taâm vaø Thoï… cuøng neân hoøa hôïp sinh ra, nhö taâm laø neân thì Thoï… cuõng laø neân, cho neân khoâng coù sai laàm. Laïi coù ngöôøi noùi: taâm vaø Thoï… cuøng neân luùc taùc yù sinh ra, nhö taâm laø

neân thì Thoï… cuõng laø neân, tuy ñeàu goïi laø taâm sôû maø theå loaïi ñeàu khaùc nhau, cho neân khoâng coù gì sai soùt. Hoûi: Nhö tröôùc ñaõ noùi, töï theå cuûa ñaúng voâ giaùn duyeân laø gì? Ñaùp: Tröø ra taâm vaø taâm sôû phaùp cuoái cuøng cuûa A-la-haùn, coøn laïi

SOÁ 1545 - LUAÄN A TYØ ÑAÏT MA ÑAÏI TYØ BAØ SA, Quyeån 10 175

caùc taâm vaø taâm sôû phaùp cuûa hieän taïi-quaù khöù, ñoù goïi laø töï theå cuûa ñaúng voâ giaùn duyeân. Hoûi: taïi sao taâm-taâm sôû phaùp cuoái cuøng cuûa A-la-haùn chaúng phaûi laø ñaúng voâ giaùn duyeân? Ñaùp: Bôûi vì taâm-taâm sôû phaùp aáy, neáu nhö laø ñaúng voâ giaùn duyeân thì sau noù phaûi coù taâm-taâm sôû phaùp sinh khôûi, neáu nhö vaäy thì khoâng coù giaûi thoaùt cöùu caùnh coù Sö khaùc noùi: taâm cuoái cuøng laø ñaúng voâ giaùn duyeân, taâm-taâm sôû phaùp sau noù khoâng sinh khôûi, bôûi vì coù duyeân khaùc, khoâng laøm trôû ngaïi cho noù; giaû söû ñang sinh khôûi thì cuõng laøm duyeân cho nhau, gioáng nhö yù caên-yù giôùi vaø yù xöù. Ngöôøi kia khoâng neân noùi nhö vaäy, nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì ñaúng voâ giaùn duyeân thieát laäp döïa vaøo taùc duïng, neáu phaùp cuøng vôùi phaùp kia laøm ñaúng voâ giaùn duyeân, thì khoâng coù phaùp-khoâng coù höõu tình, khoâng coù chuù thuaät-khoâng coù caùc vò thuoác.., coù theå laøm chöôùng ngaïi khieán cho noù khoâng sinh khôûi. YÙ caên- giôùi-xöù, döïa vaøo töôùng cuûa caên aøm thieát laäp, tuy Thöùc sau khoâng sinh khôûi, nhöng coù töôùng cuûa caùc caên, cho neân coù theå goïi laø caên-giôùi-xöù. Hoûi: Vì sao taâm cuoái cuøng cuûa A-la-haùn coù caùc töôùng nhö yù caên- giôùi-xöù maø khoâng coù töôùng cuûa ñaúng voâ giaùn duyeân? Ñaùp: Bôûi vì yù caên-giôùi-xöù, khoâng caàn quaùn saùt ñoái vôùi phaùp sau, cho neân thieát laäp quaùn saùt veà caùc taâm sôû… cuõng coù theå ñaët thaønh teân goïi; ñaúng voâ giaùn duyeân, thieát laäp quan saùt phaùp sau, veà sau khoâng sinh khôûi cho neân khoâng noùi laø duyeân. Laïi nöõa, trong phaùp khoâng sinh, coù töôùng cuûa yù thöùc, cho neân taâm cuoái cuøng laø yù caên-giôùi-xöù; trong phaùp khoâng sinh khoâng coù töôùng cuûa ñaúng voâ giaùn, bôûi vì toàn taïi taïp loaïn. Vì vaäy taâm-taâm sôû phaùp cuoái cuøng, khoâng thieát laäp ñaúng voâ giaùn duyeân. Hoûi: Ñaúng voâ giaùn duyeân laáy gì laøm töôùng? Ñaùp: Theå chính laø töôùng cuûa noù, töôùng chính laø theå cuûa noù, khoâng neân lìa xa theå maø caàu tìm rieâng töôùng cuûa noù. Toân giaû Theá Höõu noùi raèng: “Nghóa coù naêng löïc phaùt trieån, laø töôùng cuûa Ñaúng voâ giaùn duyeân. Laïi nöõa, nghóa cuøng theo thöù töï, laø töôùng cuûa ñaúng voâ giaùn duyeân. Laïi nöõa, nghóa mang laïi taùc duïng, laø töôùng cuûa ñaúng voâ giaùn duyeân. Laïi nöõa, nghóa coù naêng löïc sinh ra taâm, laø töôùng cuûa ñaúng voâ giaùn duyeân. Laïi nöõa, nghóa coù naêng löïc daãn phaùt cho taâm, laø töôùng cuûa ñaúng voâ giaùn duyeân. Laïi nöõa, nghóa luoân luoân caûnh giaùc ñoái vôùi taâm, laø töôùng cuûa ñaúng voâ giaùn duyeân. Laïi nöõa, nghóa coù naêng löïc laøm cho taâm noái tieáp nhau, laø töôùng cuûa ñaúng voâ giaùn duyeân.” Ñaïi ñöùc noùi raèng: Nghóa coù naêng löïc daãn daét phaùt sinh taâm voâ giaùn, laø töôùng cuûa ñaúng voâ giaùn duyeân. Toân giaû Baø-maït-la noùi raèng: Nghóa coù naêng löïc laøm cho taâm

chöa sinh noái tieáp ñaõ sinh, laø töôùng cuûa ñaúng voâ giaùn duyeân. A-tyø-ñaït- ma thì noùi raèng: Nghóa coù naêng löïc laøm cho phaùp coù töï töôùng khaùc nhau khoâng ngöøng sinh khôûi, laø töôùng cuûa ñaúng voâ giaùn duyeân. Phaùp coù töï töôùng khaùc nhau, ñoù laø caùc taâm sôû nhö Thoï-Töôûng… vaø töï töôùng khaùc nhau cuûa taâm, cuøng luùc maø sinh khôûi chöù khoâng cho phaùp coù hai. Coù Sö khaùc noùi: Nghóa laøm cho phaùp töông töï khoâng ngöøng sinh khôûi, laø töôùng cuûa ñaúng voâ giaùn duyeân. Ñaõ noùi veà theå töôùng, vì leõ ñoù nay seõ noùi. Hoûi: Vì sao goïi laø ñaúng voâ giaùn duyeân? Ñaùp: Duyeân naøy coù naêng löïc daãn daét phaùp ñaúng voâ giaùn duyeân, cho neân goïi laø ñaúng voâ giaùn duyeân. Hoûi: Caùc taâm sôû phaùp trong saùt-na tröôùc sau, hoaëc nhieàu-hoaëc ít, theá naøo goïi laø Ñaúng (baèng nhau)? Nhö taâm sôû coõi Duïc nhieàu chöù khoâng phaûi laø coõi Saéc, taâm sôû cuûa coõi Saéc nhieàu chöù khoâng phaûi laø coõi Voâ saéc, taâm sôû thieän nhieàu chöù khoâng phaûi laø baát thieän, taâm sôû baát thieän nhieàu chöù khoâng phaûi laø voâ kyù, taâm sôû höõu laäu nhieàu chöù khoâng phaûi laø voâ laäu, laøm sao coù theå noùi laø duyeân naøy coù naêng löïc daãn daét phaùp ñaúng voâ giaùn duyeân? Ñaùp: Döïa vaøo söï vieäc nhö nhau maø noùi, chöù khoâng döïa vaøo soá löôïng nhö nhau, cho neân khoâng coù sai laàm. Neáu trong neân taâm, coù neân Töôûng-hai Thoï… thì coù theå khoâng goïi laø Ñaúng, maø trong neân taâm nhöõng taâm sôû nhö Thoï… tuøy theo söï thích hôïp ñeå sinh khôûi, taát caû chæ coù neân, cho neân goïi laø Ñaúng. Hoûi: Laø taâm sôû chæ cuøng vôùi taâm, Thoï… chæ cuøng vôùi Thoï…, laøm ñaúng voâ giaùn duyeân, hay laø khoâng phaûi nhö vaäy? Ñaùp: Töông töï vôùi töông tuïc, Sa-moân noùi raèng: Taâm chæ cuøng vôùi taâm laøm ñaúng voâ giaùn duyeân, Thoï… cuõng nhö vaäy, ñeàu laøm ñaúng voâ giaùn duyeân cho chuûng loaïi cuûa mình. Ñieàu aáy khoâng neân noùi nhö vaäy, nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì neáu nhaát ñònh nhö vaäy, thì thuaän theo taâm thieän vaãn sinh ra taâm thieän, taâm baát thieän vaãn sinh ra taâm baát thieän, taâm voâ kyù vaãn sinh ra taâm voâ kyù, taâm tham vaãn sinh ra taâm tham, taâm saân vaãn sinh ra taâm saân, taâm si vaãn sinh ra taâm si, nhö vaäy thì khoâng coù giaûi thoaùt cöùu caùnh. Vaû laïi, caùc taâm sôû hoaëc ít-hoaëc nhieàu, luùc ít sinh ra nhieàu thì seõ thieáu huït duyeân, luùc nhieàu sinh ra ít thì seõ giaûm bôùt quaû; nhö vaäy thì trong neân taäp hôïp taâm, coù phaùp töø duyeân sinh ra, coù phaùp khoâng töø duyeân sinh ra, coù phaùp thì laøm duyeân, coù phaùp thì khoâng laøm duyeân, vaø taäp hôïp taâm voâ laäu seõ khoâng coù duyeân maø sinh ra ö? Caàn phaûi noùi nhö vaäy: taâm cuøng vôùi Thoï… Thoï cuøng vôùi Thò cuõng cuøng vôùi taâm, laøm ñaúng voâ giaùn duyeân, taâm sôû khaùc cuõng nhö vaäy.

Hoûi: Laø taâm cuøng vôùi taâm, laøm ñaúng voâ giaùn duyeân tieáp caän chöù khoâng phaûi laø Thoï…, Thoï cuøng vôùi Thoï… laøm ñaúng voâ giaùn duyeân tieáp caän chöù khoâng phaûi laø taâm…, hay laø khoâng phaûi nhö vaäy? Ñaùp: Töông töï vôùi töông tuïc, Sa-moân noùi raèng: Taâm cuøng vôùi taâm laøm ñaúng voâ giaùn duyeân tieáp caän chöù khoâng phaûi laø Thoï…, Thoï cuøng vôùi Thoï… laøm ñaúng voâ giaùn duyeân tieáp caän chöù khoâng phaûi laø taâm… Ñieàu aáy khoâng neân

noùi nhö vaäy, nguyeân côù theá naøo? Bôûi vì tröôùc ñaõ noùi nghóa coù naêng löïc phaùt trieån laø töôùng cuûa ñaúng voâ giaùn duyeân, maø trong nghóa phaùt trieån khoâng coù caùch xa hay tieáp caän, cho neân thích hôïp noùi nhö vaäy: Taäp hôïp taâm sinh ra tröôùc cuøng vôùi taäp hôïp taâm sinh ra sau, laøm ñaúng voâ giaùn duyeân, khoâng coù gì sai bieät, nhö ñoáng ñaäu meø luùa gaïo.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.